

ЧОРНОУС В.В., здобувачка освіти, гр. 123-ФС-Д20

*Науковий керівник – Д'ЯЧКОВА Н.А., к.ю.н, доцент кафедри
правового забезпечення та адміністрування транспортної діяльності*

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ КОМЕНДАНТСЬКОЇ ГОДИНИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

Із 24 лютого 2022 року на території України було введено воєнний стан – правовий режим, для якого характерними є впровадження заходів, які можуть тимчасово обмежувати конституційні права та свободи людини та громадянина для забезпечення можливості запровадження і здійснення заходів правового режиму воєнного стану. Одним із таких обмежень є комендантська година.

1. Правовою основою запровадження комендантської години та встановлення спеціального режиму світломаскування є Конституція України [1], Закони України «Про правовий режим воєнного стану» [2], «Про оборону України» [3], Постанова Кабінету Міністрів України від 08.07.2020р. № 573 «Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану» (далі – Постанова) [4], Постанова Кабінету Міністрів України від 29 грудня 2021р. № 1455 «Про затвердження порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан» (далі – Порядок) [5].

Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» комендантська година являє собою заборону перебувати у певний період доби на вулицях та в інших громадських місцях без спеціально виданих перепусток і посвідчень.

2. Норми п. 4 Порядку, п. 4 Постанови проголошують, що юридичними підставами введення комендантської години є: а) наявність реальної загрози для життя і безпеки осіб; б) наявність реальної загрози інтересам суспільства або держави; в) забезпечення громадського порядку.

При цьому передбачено, що комендантська година та встановлення спеціального режиму світломаскування запроваджується шляхом видання наказу військовим командуванням або військовою адміністрацією.

3. На території, де запроваджено комендантську годину, забороняється у визначений період доби перебувати на вулицях та в інших громадських місцях осіб без виданих перепусток, а також пересуватися на транспортних засобах. Така заборона зумовлюється тим, що особи, які перебувають на вулицях у заборонений час, можуть вважатися членами диверсійно-розвідувальних груп. Водночас слід відзначити, що заборона перебувати на вулиці та у громадських місцях не поширюється на переміщення до укриттів під час сигналу тривоги.

Під час комендантської години в'їзд/виїзд (вхід/вихід) на територію/з території, де запроваджено комендантську годину, здійснюється лише через визначені комендатурою блокпости.

4. Згідно із пп. 4 п. 3 Постанови для перебування і пересування на вулицях під час комендантської години громадянам видаються відповідні перепустки. Перепустка є документом, що видається у комендатурі із обов'язковим зазначенням строку її дії. Перепустки, видані комендатурою, дійсні тільки в межах території, де запроваджено комендантську годину. Облік таких перепусток також ведеться комендатурою на території, де запроваджено комендантську годину. Як бачимо, підприємства та організації (навіть критичної інфраструктури) не можуть самостійно видавати перепустки своїм працівникам. У разі потреби адміністрація таких підприємств має звернутися до комендатури з заявкою про видачу перепусток для його працівників.

5. За порушення вимог щодо комендантської години встановлено адміністративну та кримінальну відповідальність.

Так, норма ст. 185 КУпАП встановлює правило, що злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського при виконанні ним службових обов'язків, а також вчинення таких же дій щодо члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку тягне за собою накладення штрафу від 8 до 15 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від 40 до 60 годин, або виправні роботи на строк від 1 до 2 місяців з відрахуванням 20% заробітку, або адміністративний арешт на строк до 15діб.

Пленум Верховного Суду України у п. 7 Постанови «Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів» роз'яснив, що злісною непокорою є відмова від виконання наполегливих, неодноразово повторених законних вимог чи розпоряджень працівника міліції при виконанні ним службових обов'язків, а також, що адміністративна відповідальність за ст. 185 КУпАП настає при відсутності застосування фізичної сили з боку винної особи [6].

Таким чином, з об'єктивної сторони злісна непокора виражається у відмові від обов'язкового виконання наполегливих, неодноразово повторених розпоряджень або вимог працівника поліції/територіальної оборони, або в непокорі, вираженій у зухвалій формі, що свідчить про явну неповагу до органів та осіб, які охороняють громадський порядок. На відміну від опору, який виражається в активній фізичній протидії, злісна непокора проявляється у пасивній поведінці порушника.

Аналіз положень чинного адміністративного законодавства свідчить, що дане правопорушення обов'язково передбачає наявність законної

вимоги поліцейського, саме законної, адже його вимоги та розпорядження акт, юридично рівнозначний наказу, що виражений у категоричній формі, мають бути законодавчо обґрунтовані, зокрема, про перебування його при виконанні службових обов'язків мають свідчити установлені форма одягу, нагрудний знак, а також пред'явлене відповідне посвідчення, у зв'язку з чим у протоколі про адміністративне правопорушення повинні бути відображені які саме законні вимоги були висунуті поліцейським, дані про те, що він знаходився при виконанні службових обов'язків. Підтвердженням вищенаведеного є судові рішення, наприклад, рішення Радомишльського районного суду Житомирської області по справі № 289/518/22 від 30.03.2022р. [7] та рішення Шацького районного суду Волинської області по справі 170/259/22 від 20.07.2022р. [8], в яких суд притягнув до відповідальності осіб, які вчинили злісну непокору законній вимозі поліцейського при виконанні ним службових обов'язків.

Кримінальна відповідальність за порушення правового режиму комендантської години регламентується статтею 342 КК України, яка передбачає кримінальну відповідальність за опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, державному виконавцю, приватному виконавцю, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві, уповноваженій особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб.

6. 04.10.2022р. у ВРУ зареєстровано законопроект №8096 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо порушення окремих вимог або невиконання заходів правового режиму воєнного стану", яким пропонується встановити спеціальну адміністративну та кримінальну відповідальність за порушення комендантської години та спеціального режиму світломаскування під час дії воєнного стану. Цим законопроектом також пропонується надати поліцейським право здійснювати адміністративне затримання у випадку порушення

громадянами комендантської години та застосовувати до них заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Список використаних джерел

1. Конституція України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 03.10.2022)

2. Про правовий режим воєнного стану. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 03.10.2022)

3. Про оборону України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text> (дата звернення: 03.10.2022)

4. Питання запровадження та здійснення деяких заходів правового режиму воєнного стану. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/573-2020-п#Text> (дата звернення: 03.10.2022)

5. Про затвердження Порядку встановлення особливого режиму в'їзду і виїзду, обмеження свободи пересування громадян, іноземців та осіб без громадянства, а також руху транспортних засобів в Україні або в окремих її місцевостях, де введено воєнний стан. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1455-2021-п#Text> (дата звернення: 03.10.2022)

6. Про застосування судами законодавства, що передбачає відповідальність за посягання на життя, здоров'я, гідність та власність суддів і працівників правоохоронних органів. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0008700-92#Text> (дата звернення: 03.10.2022)

7. Єдиний державний реєстр судових рішень. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/103795269> (дата звернення: 03.10.2022)

8. Єдиний державний реєстр судових рішень. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105347792> (дата звернення: 03.10.2022).

ЯКОВЕНКО В.Г., к.е.н., доцент

КУДЕЛЯ В.І., к.е.н., доцент

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

ВПЛИВ ЛЮДСЬКОГО КАПІТАЛУ НА СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВІ ВІДНОСИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Людський ресурс або доцільніше людський капітал як потенційний ресурс економічного розвитку країн впливає на якість і рівень життя населення та соціально-трудова відносини. У структурі різних видів капіталу нагромадження людського капіталу, його раціональне використання стає стратегічним ресурсом суспільного розвитку, ключовим чинником створення конкурентних переваг і зростання добробуту суспільства.

Кожна людина відрізняється від інших своїми особистими якостями. Серед цих якостей є такі, які називають професійно важливими.

Одним з складових людського потенціалу є здоров'я це важливий фактор ефективності праці. У теорії менеджменту термін розуміється широко: включає в себе не тільки фізичні, але і психосоціальні критерії. В умовах сьогодення спостерігається завдання шкоди фізичному та психологічному здоров'ю людей. Майже щодня фіксується отримання поранень мирними жителями, що знаходяться на робочих місцях та вдома.